

Begreppsförvirring? Foto: Fredricka French/Snowmass Tourism, Colorado, USA.

Att komma överens om vad ett ord betyder – *hur svårt kan det vara?*

Så inledde moderatorn Sverker Olofsson seminariet "Diffusa definitioner driver dum debatt" som hölls den 20 november 2019 på KSLA. Seminariet ville understryka betydelsen av att olika aktörer har ett gemensamt språk så att man inte talar förbi och missförstår varandra och varför det är så svårt.

Text: JOHAN SONESSON

Som ett diskussionsunderlag fanns nummer 7-2019 av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift, KSLAT, *Skogliga begrepp och definitioner*. Diskussionerna under seminariet underströk svårigheterna men också betydelsen av gemensamma definitioner. Det uttrycktes också en förhoppning om att arbetet kan drivas vidare i KSLA:s regi.

För att kunna föra meningsfulla samtal om skogens nyttjande och hållbara förvaltning är det viktigt att deltagande parter har samma förståelse för vad som menas med olika begrepp. Det är viktigt att begrepp är entydigt definierade och att olika aktörer menar samma sak när begreppen an-

vänds eller åtminstone förstår att man menar olika saker med samma begrepp. Med denna ansats samlade Monika Stridsman och Tomas Lundmark de myndigheter som ansvarar för produktion av statistik om skog, skogsmark och skogsbruk till ett rundabordssamtal i KSLA:s regi. Syftet var att skapa en samsyn mellan myndigheterna om ett antal centrala begrepp.

Detta visade sig vara betydligt svårare än förväntat. Myndigheterna kunde inte enas om ett antal begrepp, däribland några centrala som "skog" och "skogsmark". Som en följd av detta skrev Stridsman och Lundmark KSLAT nr 7-2019 med syftet att försöka hitta logiska definitioner av de begrepp som myndigheterna saknade samsyn kring.

Tanken var att skriften skulle tjäna som ett underlag och startskott för en fortsatt process för att nå en förbättrad samsyn kring skogliga begrepp och definitioner inom hela skogssektorn. Till seminariet hade några föredragshållare bjudits in liksom en diskussionspanel med representanter för olika intressenter.

Skogsavdelningens ordförande Monika Stridsman inledde med bakgrunden till seminariet tillsammans med Tomas Lundmark. Efter det talade Jimmy Jönsson, idéhistoriker och forskare vid SLU, om begreppshistoria och hur begrepps betydelse förändras över tid. Han exemplifierade det med några begrepp som till exempel ”uthållighet” som i skogliga sammanhang har sitt ursprung i det exploaterande skogsbruket under artonhundratalet. Den resulterande skogsbristen i slutet av århundradet medförde att man började med aktiv skogsförnyring och vår första skogsvårdslag kom till. Då handlade ”uthållighet” om uthållig virkesproduktion. Begreppets betydelse har sedan breddats betydligt och ”uthållighet” innefattar idag uthållig leverans av skogens alla ekosystemtjänster och bevarande av biologisk mångfald. Andra begrepp där betydelsen förändrats över tiden är ”skog”, ”skogsvård” och ”naturvård”.

Definitionerna av ett begrepp har också en tendens att divergera över tid när begreppen används av olika aktörer och i olika sammanhang. Därför kan det behövas aktiva åtgärder då och då för att ensa definitionen av ett begrepp för att det inte helt skall få dubbla eller multipla betydelser.

Skogsstyrelsens GD Herman Sundqvist redogjorde för regeringsuppdraget ”Statistik om formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv mark” som publicerats av Skogsstyrelsen i Rapport 2019/18. I rapporten har man definierat och använt grundläggande begrepp som skogsmark, produktiv skogsmark och improduktiv skogsmark. Det finns även en lång lista med ordförklaringar och definitioner i rapporten. Just denna statistik som berör skogsmark med olika typer av skydd har länge varit ett trötoämne i den öppna debatten om hur skogen ska brukas och ett tydligt exempel där olika aktörer definierar nyckelbegrepp väldigt olika.

Tomas Lundmark gick sedan igenom de begrepp som man beskrivit och föreslagit definitioner på i KSLAT nr 7-2019. Han avslutade med att ställa frågan hur processen ska drivas vidare, av vem, vilka och den intrikata frågan vem som ska bestämma?

Vad tycker ni om rapporten? Det var den första frågan som moderatorn ställde till diskussionspanelen, som bestod av Liselott Eriksson från Naturvårdsverket, Svante Claeson från Skogsstyrelsen, Peter Roberntz från Världsnaturfonden, Louise Karlberg från Naturskyddsföreningen, Linda Eriksson från Skogsindustrierna och Gunnar Lindén från LRF-Skogsägarna.

Flera i panelen, både från skogsbruk och ideell naturvård, uttryckte skepsis till rapportens förslag att dela in skogsmarken i ”virkesproduktionsmark” och ”naturvårdsmark”. Man ansåg att det riskerar att förstärka polariseringen i debatten om skogens brukande. En annan kritik är att rapporten är för ”jägmästaraktig”, att man utgått från en skogsbrukares perspektiv och att begreppen och definitionerna hade kunnat bli helt annorlunda med till exempel en ekologs perspektiv. Trots kritiken uttryckte de flesta att det är viktigt att fortsätta driva arbetet mot mer gemensamma definitioner av viktiga begrepp.

Peter Holmgren och Jonas Jacobsson hade före mötet tillsammans skickat en skriftlig kommentar till rapporten som var mycket kritisk till både processen som lett fram till rapporten och dess innehåll. Deras förslag var att frågan måste angripas med ett större omtag där man inkluderar skogens värden i det bredare perspektivet med hållbar utveckling. Man kan börja med att försöka enas om ordning på begreppet ”skogbruk” i en bred och strukturerad process.

I den öppna diskussionen i salen kom det fram synpunkter om att det kan vara acceptabelt att olika aktörer har egna definitioner men att myndigheterna rimligtvis borde kunna enas, om inte annat för att kunna producera den offentliga statistik de har uppdrag att göra. Vidare konstaterades det att ägande av definitioner och termer är makt i debatten. Detta är en av de viktigaste orsakerna till svårigheterna att enas om ett gemensamt språkbruk. På det internationella planet ägs definitionerna i skogsdebatten för närvarande av miljöförörelsen, i Sverige är detta inte lika tydligt.

Den sammanfattande slutsatsen av seminariet är att det finns ett tydligt behov av en process för att arbeta mot mer gemensamma begrepp och definitioner inom skogssektorn i vid bemärkelse. Avdelningsordförande lovade att ta detta vidare och se vilken möjlighet KSLA har att driva frågan i fortsättningen.

Har skogsbruket tolkningsföreträde i Sverige? Foto: Free Photos/Pixabay.